

völgy derekánál, a DNy-i hegyoldalon (Köves-hegy és Ronka-tető ÉK-i lejtői) egy nagyméretű kvarcittömb körül pattintott kvarcitszilánkokat talált. A szilánkok nyersanyaga és jellemzői alapján feltételeztük, hogy alsó paleolitikus régészeti leletanyagból származhatnak.

A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a kb. 1,5×1,5 m nagyságban látható kvarcittömböt nagy valószínűséggel egy korábban kidőlt fa felszakadó gyökérzete hantolta ki. Rajta ütésnyomokat nem tudunk azonosítani. Feltehetően eredeti helyén, szálban álló kőzetről van szó. A pattintott szilánkok és jellegtelen törmelékek legnagyobb sűrűségben a kötömbtől É-ra (kb. 40 m távolságig) és ÉNy-ra (kb. 80 m távolságig) szóródtak a felszínen, beleértve a völgyből kifelé futó erdőgazdasági utat és az attól É-ra eső területet is.

Szemlénk során nem találtunk olyan pattintott követ vagy egyéb régészeti leletet és jelenséget, amely legalább megközelítőleg segítené a szilánkok készítéséhez kapcsolható korhatározást. Mivel azonban a kvarcit az idősebb őskőkor fontos kőeszközkészítési nyersanyaga volt és az előkerült szilánkok mindenképpen emberi beavatkozás (kőpattintás) nyomait (ütési pont, bulbus, lancette stb.) viselik magukon, a terület feltételezett régészeti lelőhely, mely kiterjedésének és korának pontosabb meghatározása további kutatást igényel.

LENGYEL GYÖRGY – SZOLYÁK PÉTER

187. Gamás határa

(Somogy megye) U, R, Ró, A, Kö

2009 őszén a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága készítette el a 67. sz. út elkerülő szakaszainak hatástanulmányát. A terepbejárás több szakaszban, 2009. szeptember 29. és november 25. között folyt, a mezőgazdasági munkákhoz igazodott.

Kisbabapusztától Vadépusztáig csak két kis rész nem volt bejárható. Lokalizáltuk a Vadépusztai-mező lelőhelyet (középkori és neolitikus telep, KÖH 72167). Vadépusztától D-re, az úttól Ny-ra, a tervezett elkerülő szakasznál a Vadépuszta, Vízállás lelőhelyet (középkori és római telep, KÖH 72171) találtuk. A tervezett elkerülő szakasz É-i része gázos volt. Az út K-i fele egészen Somogybabodig gyepes és erdős területek miatt bejárhatatlan volt. Az út Ny-i oldalán egy rövid beszántatlan, kukoricával fedett szakasz következett, ezután Jazvinapusztáig bejárható volt. A Jazvinapuszta, Diósidűlő 1–2. lelőhelyeket (római, lengyeli, bronzkori telep, KÖH 72029) lokalizáltuk. A korábbról ismert Vadépuszta, Felső mező lelőhelyet most nem sikerült azonosítani. Jazvinapusztától É-ra részben szántásban, részben repcében bejártuk az Országúti-Studencának nevezett részt, ahol gyenge intenzitású őskori és avar, közepes intenzitású középkori telepet (KÖH 72173) találtunk.

Munkatársak: Németh Péter Gergely régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt technikusok.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

188. Garadna, Sárvár

(KÖH 75071)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

A Miskolci Egyetem Őstörténeti és Régészeti Tanszéke és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság Herman Ottó Múzeuma 2009. március 9–12. között közös terepbejárást végzett a Hernád folyó jobb partját szegélyező dombvidék 2,5 km széles sávjában, a szlovák határtól számított 43 km hosszú szakaszon. A régészeti kutatás a Miskolci Egyetem történelem-régészet szakirányos hallgatóinak képzésében szereplő *Terepbejárás* című kurzushoz kapcsolódott. Célja elsősorban az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a lelőhely-felderítés extenzív terepbejárás módszerével.

Terepmunkánk főképp őskori lelőhelyek felderítésére irányult azért, mert a Hernád szlovákiai szakaszán számos 20–30 ezer éves lelőhely található, viszont a magyarországi szakaszon a kutatás hiánya miatt elenyészőek az adataink. A korszakra való tekintettel, a felderítendő terület elsősorban a magaslatokat érintette.

A 200 m tszf. magasságú, É-D irányú lelőhelyen egy darab paleolit(?) kőeszközt gyűjtöttünk.

LENGYEL GYÖRGY – SZOLYÁK PÉTER

189. Geresdlak, Hidáki-völgy

(KÖH 68635)

(Baranya megye) B, Ró

2009. november 16. és december 2. között megelőző feltárást végeztünk a Horvát Tranzit gázvezeték nyomvonalára eső, HT-76 jelű régészeti lelőhelyen, a 023/1 hrsz. ingatlanon. A teljes kutatott terület 610 m², ebből a feltárt 250 m² volt.

A lelőhely Geresdlak határában, a marázai határhoz közel, egy ÉNy-i irányú összefüggő erdősávtól, ill. a tőle Ny-ra futó földút mellett Ny-ra, a Maráza-Lánycsói vízfolyástól K-re található. A kijelölt terület K-i felében 2 m mélyen sem találtuk meg az altalajt, a mellette lévő domboldalon lecsúszva vastag sötét humuszos réteg halmozódott fel. Ez a domb is érintett lehet régészetileg, mert ebből a rétegből objektumfoltok nélkül kerámia és állatcsont került elő. A lelőhely Ny-i felében az altalaj szintje sekélyebben helyezkedik el, itt már megjelentek a régészeti jelenségek foltjai. Késő bronzkori és római kori gödrök, árok került elő. A lelőhely Ny-i szélén egy 2. századi edényégető kemence került elő, mellette egy ház tapasztott falainak omladéka és cölöphelyek jelölték ki az egykori épület helyét. Összesen 19 objektumot tártunk fel, 9 gödröt (2 bronzkori, 4 római, 3 bizonytalan korú), 6 római kori cölöphelyet, 1 római házat, 1 római árkot, 1 gödörben kialakított kemencét/tűzhelyet, 1 római edényégető kemencét.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulin Kitti, Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

190. Geresdlak, Hosszú-hát
(KÖH 68641)

(Baranya megye) U, B

2009. szeptember 29. és október 2. között elvégeztük a megelőző feltárást a Horvát Tranzit gázvezeték nyomvonalára eső, HT-75 jelű régészeti lelőhelyen, a 021/14 hrsz. ingatlanon. A teljes kutatott terület 608 m², a feltárt terület 281 m² volt.

A lelőhely Geresdlak határában, a Maráza-csatornától Ny-ra húzódó domboldalon található. A teljes kijelölt területen a régészeti jelenségek szórtan mutatkoztak. A K-i részen néhány nagyobb középső neolitik (DVK) gödröt, a többi részen főleg késő bronzkori gödröket és cölöphelyeket találtunk, amelyekből változó mennyiségű leletanyag került elő, főleg kerámia. Összesen 14 objektumot tártunk fel: 12 gödröt (2 neolitik, 8 bronzkori, 2 őskori), 2 őskori cölöphelyet.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatárs: Nagy Norbert technikus. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

191. Geresdlak, Rácgeresd-völgy
(KÖH 68583)

(Baranya megye) B, LT, A

2009. november 5–30. között elvégeztük a megelőző feltárást a Horvát Tranzit gázvezeték nyomvonalára eső, HT-73 jelű régészeti lelőhelyen, a 04/57–62 hrsz. ingatlanokon. A teljes kutatott terület 1272 m², a feltárt 999 m² volt.

A lelőhely Geresdlak határában, a Rácgeresd-völgytől K-re húzódó dombháton és a domboldal felső részén található. A humuszréteg sekély, különösen a domboldalakon, a jelenségek felső részét több esetben megbolygatta a mélyszántás. A területen sűrűn jelentek meg az objektumok. A kutatott területen egy avar kori település maradványait figyeltük meg: kisméretű négyszögletes földbe mélyített házakat, sarkukban általában téglalap alakú köves tűzhellyel. A házak között kisebb-nagyobb gödrök, cölöphelyek árkok, külső kemencék munkagödörrel kerültek elő. Néha a már felhagyott ház falába vájták bele a kemencét és a házat használták munkagödörként. A leletanyag főleg kerámia, többségében durva házikerámia, kevés állatcsont, néhány orsógomb. A lelőhely K-i és középső részén az avar jelenségek között és alatt késő bronzkori gödröket tártunk fel. Jellemző a nagyméretű, mély,

méhkas alakú gödör, nagy mennyiségű leletanyaggal. A lelőhely Ny-i részén az avar jelenségek mellett kelta gödrök kerültek elő.

Összesen 87 objektumot tártunk fel, 40 gödröt (10 bronzkori, 1 őskori, 7 kelta, 13 avar, 9 bizonytalan korú), 18 cölöphelyet (12 avar, 6 bizonytalan korú), 7 árkot (1 kelta, 2 avar, 4 bizonytalan korú), 7 tűzhelyet (1 bronzkori, 6 avar), 8 avar házat, 7 avar sütőkemencét.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulin Kitti, Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

192. Geresdlak, Szabad-földek
(KÖH 68543)

(Baranya megye) U, B, Ró

2009. augusztus 28. és szeptember 16. között megelőző feltárást végeztünk a Horvát Tranzit gázvezeték HT-74 jelű régészeti lelőhelyén, a 04/42 hrsz. ingatlanon. A kutatott terület 836 m², a feltárt terület 667 m² volt.

A kutatás a lelőhely tengelyében történt. Az ÉK-i domboldalon és a dombtetőn egyenletes sűrűséggel mutatkoztak a régészeti jelenségek foltjai, a domboldalon vörösesbarna, a dombtetőn sárga altalajban. A lelőhely DNy-i részén, a domb ellenkező oldalán a lelőhely intenzitása jelentősen nőtt. Az objektumok összefüggő felületet alkottak, több kemence foltja is kirajzolódott. Ezenkívül a domb alján felhalmozódott eróziós réteg is nagy mennyiségű leletanyagot tartalmazott. Összesen 77 objektumot tártunk fel: 40 gödröt (8 bronzkori, 1 őskori, 25 római, 6 bizonytalan korú), 3 gödörbokrot (1 neolitik, 1 bronzkori, 1 római), 20 cölöphelyet (16 római, 4 bizonytalan korú), 2 árkot (1 őskori, 1 bizonytalan korú), 8 sütőkemencét (1 bronzkori, 7 római), 1 római edényégető kemencét, 1 római házat, 2 bizonytalan korú sírt.

A lelőhely teljes területén elszórtan a középső bronzkori mészbetétes edények népéhez köthető jelenségek kerültek elő. A dombtetőn egy nagyméretű neolitik (lengyeli kultúra) gödörbokrot tártunk fel. Ezenkívül a legnagyobb mennyiségben római kori objektumok kerültek elő a lelőhely teljes területén, némelyik gödörben állatvázakkal, egyikben három kutya vázával. A római kori objektumok sűrűsége a DNy-i részen jelentősen megnőtt. A sütőkemencék nagy része és egy pillérrel alátámasztott rostélyú edényégető kemence ezen a részen került elő. A kemencék és a munkagödörök kevés leletanyagot tartalmaztak, főleg téglát, kevés állatcsontot. A kemencéket nem újították meg. A domb DNy-i alján egymás sarkát érintve két melléklet nélküli Ny-K-i tájolású nyújtott vázas sír került elő.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges